

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ШОСТКИНСЬКИЙ ІНСТИТУТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету
денної форми навчання

_____Проценко О. М.
«_____» _____ 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

напрямок підготовки 6.050503 «Машинобудування»

спеціальність «Обладнання хімічних виробництв та будівельних матеріалів»

інститут, факультет: Шосткинський інститут СумДУ, факультет денної форми навчання

Погоджено: Начальник навчально-методичного відділу _____ Полончук В.О.

Шостка – 2016 р.

Робоча програма з Економіки підприємства для студентів
за напрямом підготовки – 6.050503 «Машинобудування», спеціальності «Обладнання хімічних
виробництв та будівельних матеріалів».

«01» вересня 2016 року – 11 с.

*Укладена на основі Освітньо-професійної програми та Освітньо-кваліфікаційної
характеристики напряму підготовки 6.050503 «Машинобудування».*

Розробник: Тур О.М., к.е.н., ст. викладач кафедри економіки та управління.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та управління

Протокол від. “ ____ ” _____ 2016 року № ____

Завідувач кафедри економіки та управління _____ (Прожога І. В.)
_____ (підпис) (прізвище та ініціали)
“ ____ ” _____ 2016 року

Шостка, 2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – денна форма: 2,5 заочна форма: 2,5	Галузь знань 0505 «Машинобудування та матеріалобробка»	Нормативна	
	Напрямок підготовки 6.050503 «Машинобудування»		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): 6.05050315 Обладнання хімічних виробництв та підприємств будівельних матеріалів	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	5-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: –		Семестр	
Загальна кількість годин – денна форма: 75 год. заочна форма: 75 год.		6-й	9-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи студента – 1	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	16 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		35 год.	61 год.
		Індивідуальні завдання:	
		8	2 год.
Вид контролю:			
ПМК	іспит		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 74,4 % (32год / 43год);

для заочної форми навчання – 19,0 % (12год / 63год).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни «Економіка підприємства» є оволодіння студентами виробничих відносин і загальних принципів економіки промисловості і на цій основі одержання ними спеціальних знань з організації виробничих процесів, необхідних для практичної діяльності, а також планування і реалізація заходів щодо підвищення ефективності виробництва.

Основними **завданнями** викладення даної дисципліни є:

- вивчення студентами дій економічних законів, основних положень економічної теорії, у тому числі: методів техніко-економічних обґрунтувань планових і проектних рішень, наукових основ і шляхів прискорення соціально-економічного розвитку підприємства,
- отримання знань щодо управління процесами виробництва, капіталовкладень в нову техніку, напрямків підвищення ефективності використання трудових, матеріальних, природних, інформаційних і фінансових ресурсів;
- вивчення господарського механізму, принципів і напрямків удосконалювання планування в умовах ринкових відносин;
- вивчення економічних основ науково-технічного прогресу на підприємствах і галузях, методів удосконалювання економічного аналізу, оптимізаційних розрахунків, прогнозування, планування і управління виробничої діяльності.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

Знати форми прояву економічних законів у галузях національного господарства і на підприємствах, зрозуміти завдання, розв'язувані в системі промислового виробництва, основні тенденції його розвитку, економічні механізми господарського управління підприємством, уміти його використовувати з метою активізації науково-технічного прогресу і підвищення ефективності виробництва, в умовах переходу економіки на ринкові відносини;

Вміти виконувати розрахунки по оцінці економічної ефективності господарських рішень, розраховувати основні показники для здійснення економічного аналізу і використовувати їх у практичній діяльності економіста.

Місце дисципліни у навчальному процесі. Дисципліна є складовою комплексу економічних дисциплін – «Економіка підприємства», «Економіка виробництва».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Фактори виробництва промислових підприємств.

ТЕМА 1. Теоретичні та правові основи функціонування підприємств в ринковій економіці.

Поняття цілі і задачі економічної діяльності. Фактори виробництва, їх види та функції. Підприємства в Україні, їх види, завдання, умови функціонування.

Література основна: [1; 2; 3].

Література допоміжна: [2; 4].

ТЕМА 2. Основні фонди підприємства.

Поняття «основні фонди», їхня класифікація і структура. Методи оцінки, обліку і планування основних фондів. Інтенсифікація і показники використання основних фондів. Проблеми, резерви і шляхи поліпшення використання основних фондів. Відтворення основних фондів.

Література основна: [1; 2; 3].

Література допоміжна: [3; 4].

ТЕМА 3. Оборотні фонди.

Поняття «оборотні фонди» і «фонди обігу», їхній склад і структура. Нормування оборотних коштів. Показники використання оборотних коштів. Шляхи поліпшення використання оборотних коштів. Зв'язок оборотності оборотних коштів з іншими виробничими показниками.

Література основна: [1; 2; 3].

Література допоміжна: [2; 5].

ТЕМА 4. Трудові ресурси підприємства. Продуктивність праці.

Персонал підприємства. Склад і структура кадрів галузі. Визначення потреби в кадрах: явочний і обліковий склад робітників та розрахунок кількості працівників по категоріях. Поняття «продуктивність праці», показники продуктивності праці та методи розрахунку.

Література основна: [1; 2; 3].

Література допоміжна: [2; 4].

ТЕМА 5. Організація оплати праці.

Заробітна плата як економічна категорія. Форми та системи оплати праці. Моделі оплати праці. Ринок і формування ціни праці.

Література основна: [1; 2; 3].

Література допоміжна: [1; 4].

ТЕМА 6. Витрати господарської діяльності підприємства.

Поняття про витрати. Витрати бухгалтера та економіста. Характеристика витрат, збиток, упущена вигода. Поняття про граничні витрати. Граничний доход і граничний прибуток. Теорія граничної корисності. Закон "спадаючої віддачі".

Література основна: [1; 2; 3].

Література допоміжна: [2; 4].

Змістовий модуль 2. Економічні показники діяльності підприємства.

ТЕМА 7. Собівартість.

Поняття собівартості продукції. Кошторис витрат. Калькуляція собівартості. Класифікація статей калькуляції: елементні, комплексні, прямі і непрямі, умовно постійні й умовно змінні. Порядок розрахунку статей калькуляції. Резерви і шляхи зниження собівартості продукції.

Література основна: [1; 2; 3].

Література допоміжна: [2; 8].

ТЕМА 8. Цінова політика підприємства в ринкових умовах.

Види цін. Політика ціноутворення на підприємстві. диверсифікація цін як прийом максимізації прибутку.

Література основна: [1; 2; 3].

Література допоміжна: [2; 4].

ТЕМА 9. Інвестиційна діяльність підприємства.

Економічна суть інвестицій і капітальних вкладень. Ефективність інвестицій. Використання дисконтованих показників ефективності інвестицій.

Література основна: [1; 2; 3].

Література допоміжна: [2; 8].

ТЕМА 10. Основи фінансової діяльності підприємства.

Загальні аспекти фінансової діяльності. Фінансові ресурси підприємства. Напрямки використання фінансових ресурсів. Результати фінансової діяльності. Обґрунтування точки беззбитковості та зони безпеки.

Література основна: [1; 2; 3].

Література допоміжна: [3; 7].

ТЕМА 11. Підходи і критерії визначення економічної ефективності.

Поняття про ефект та ефективність. Методичні підходи до вибору інструментарію розрахунку економічної ефективності. Витрати й економічний результат – базові характеристики формування економічної ефективності. Показники економічної ефективності.

Література основна: [1; 2; 3].

Література допоміжна: [2; 6].

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин					
	Денна форма / Заочна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Фактори виробництва промислових підприємств.						
Тема 1. Теоретичні та правові основи функціонування підприємств в ринковій економіці.	2/0,2	2/-	-/0,2	-	-	-
Тема 2. Основні фонди підприємства.	6/6,4	3/1	-/0,4	-	-	3/5
Тема 3. Оборотні фонди.	6/6,4	3/1	-/0,4	-	-	3/5
Тема 4. Трудові ресурси підприємства. Продуктивність праці.	5/5,8	2/0,5	-/0,3	-	-	3/5
Тема 5. Організація оплати праці.	5/5,8	2/0,5	-/0,3	-	-	3/5
Тема 6. Витрати господарської діяльності підприємства.	6/5,4	4/1	-/0,4	-	-	2/4
Усього за I модульний цикл	30/30	16/4	-/2	-	-	14/24
Модуль 2						
Змістовий модуль 2. Оцінка фінансово-господарської діяльності підприємства.						
Тема 7. Собівартість.	10/8	-/1	4/0,5	-	2/0,5	4/6
Тема 8. Цінова політика підприємства в ринкових умовах.	10/8	-/1	4/0,5	-	2/0,5	4/6
Тема 9. Інвестиційна діяльність підприємства.	5/6,2	-/1	2/0,2	-	-/-	3/5
Тема 10. Основи фінансової діяльності підприємства.	11/11,4	-/0,5	4/0,4	-	2/0,5	5/10
Тема 11. Підходи і критерії визначення економічної ефективності.	9/11,4	-/0,5	2/0,4		2/0,5	5/10
Усього за II модульний цикл	45/45	-/4	16/2	-	8/2	21/37
Усього годин	75/75	16/8	16/4	-	8/2	35/61

5. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
1	Теоретичні та правові основи функціонування підприємств в ринковій економіці.	-/0,2
2	Основні фонди підприємства.	-/0,4
3	Оборотні фонди.	-/0,4
4	Трудові ресурси підприємства. Продуктивність праці. Організація оплати праці.	-/0,3
5	Витрати господарської діяльності підприємства.	-/0,3
Модуль 2		
6	Собівартість.	4/0,5

7	Цінова політика підприємства в ринкових умовах.	4/0,5
8	Інвестиційна діяльність підприємства.	2/0,2
9	Основи фінансової діяльності підприємства.	4/0,4
10	Підходи і критерії визначення економічної ефективності.	2/0,4
Разом		16/4

Практичне заняття складається з контрольної роботи або тестування з теоретичного матеріалу, вирішення ситуаційних завдань, обговорення актуальних проблем теорії та практики, виконання творчих індивідуальних завдань, вирішення практичних задач тощо.

6. Самостійна робота

№з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методи амортизації основних фондів.	3/5
2	Нормування оборотних коштів підприємства.	3/5
3	Показники руху робочої сили на підприємстві	3/5
4	Безтарифна система оплати праці.	3/6
5	Витрати економіста та бухгалтера.	3/6
6	Система управління витратами «директ-костинг».	4/6
7	Державне регулювання цін.	4/6
8	Інноваційні процеси на підприємстві.	4/6
9	Розподіл прибутку на підприємстві.	4/8
10	Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства.	4/8
Разом		35/61

7. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачено написання індивідуальних завдань.

8. Методи навчання

Лекції: докладне викладення навчального матеріалу із застосуванням мультимедійного проектору, оглядові лекції з використанням опорного конспекту, лекцій-дискусії, лекції з помилками тощо.

Практичні заняття: вирішення багатоваріантних задач на основі розрахунків на прикладі найпростіших завдань, розв'язання тестових завдань, представлення студентами доповідей за індивідуальними темами, написання модульних контролів.

Самостійне опрацювання навчального матеріалу із використанням конспекту лекцій та основної і додаткової навчальної літератури.

9. Методи контролю

Тестування, співбесіда з проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, виконання практичних творчих завдань з питань прогнозування, моделювання, побудови лінійних регресій, розв'язання задач, написання рефератів, підготовка докладів

10. Розподіл балів, які отримують студенти Поточний модульний контроль (для денної форми навчання)

Поточне тестування та самостійна робота												Сума
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	A1	T7	T8	T9	T10	T11	A2
-	-	-	-	-	-	30	9	9	6	9	7	30
												100

T1, T2 ... T11 – теми змістових модулів, A1, A2, A3 – атестація за модулями.

Шкала оцінювання: національна та ECTS (для денної форми навчання)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи наведено у регламенті.

11. Методичне забезпечення

1. Мельник Л. Г., Карінцева О. І. Економіка підприємства: Конспект лекцій: навч. посібник, – Суми: ВТД «Університетська книга», 2003 – 412 с.

12. Рекомендована література

Базова

№ п/п	Назва навчальної літератури	Вид	Наявність примірників
1.	Бойчик І.М. Економіка підприємства: Навч. посібник. – К.: Атіка, 2004. – 480 с.	Підручник	20
2.	Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2004. – 648 с.	Підручник	22
3.	Економіка підприємства: Підручник/За заг. ред. С.Ф.Покропивного. – К.: КНЕУ: 2001. – 528 с.	Посібник	21

Допоміжна

1. Джон Бигель. Управление производством. Количественный подход. /Пер. с англ. – М.: Мир, 1973. – 304 с.

2. Економіка підприємства в 2 томах / Під ред. С.Ф.Покропивного. – К.: Хвиля-Прес. 1995, т.1, 400 с., т.2 – 280 с.

3. Зайцев Н.Л. Экономика промышленного предприятия. – М.: Инфра-М. 1996. – 280 с.

4. Клас Еклунд. Эффективная экономика - шведская модель: (экономика для начинающих и не только для них): Пер. со швед./ Научн.ред. А.М.Волков. – М.: Экономика, 1991. – 349 с.

5. Кэмпбелл Р.Макконнелл, Стэнли Л.Брю. Экономикс: Принципы, проблемы, и политика. В 2 т.: с англ. – М.: Республика, 1992. – 1т. – 399 с.; 2 т. – 400 с.

6. Мельник Л.Г. Экономические проблемы воспроизводства природной среды. – Харьков: Вища школа. – 1998.

7. Теория фирмы /Под ред. Гальперина В.М. – С-Петербург.: Экономическая школа. 1995. – 534 с.

8. Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів, – К.: Каравелла, 2004. – 568 с.

Розробник програми

к.е.н., ст. викладач О. М. Тур

Завідувач кафедри ЕУ

к.е.н., ст. викладач І. В. Прожога

РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРЕГЛЯДУ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ навчальний рік (без змін).
Протокол № __ від “__” _____ 20__ року.

Завідувач кафедри ЕУ

к.е.н., ст. викладач І. В. Прожога

РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРЕГЛЯДУ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ навчальний рік (без змін).
Протокол № __ від “__” _____ 20__ року.

Завідувач кафедри ЕУ

к.е.н., ст. викладач І. В. Прожога

РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРЕГЛЯДУ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ навчальний рік (без змін).
Протокол № __ від “__” _____ 20__ року.

Завідувач кафедри ЕУ

к.е.н., ст. викладач І. В. Прожога

РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРЕГЛЯДУ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ навчальний рік (без змін).
Протокол № __ від “__” _____ 20__ року.

Завідувач кафедри ЕУ

к.е.н., ст. викладач І. В. Прожога

РОБОЧИЙ РЕГЛАМЕНТ

МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВОГО КОНТРОЛЮ І ОЦІНЮВАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

1. Структура навчальної дисципліни: загальний обсяг 75/2,5кред.; лк. – 16 год./8; пр. – 16 год./8; пмк.

2. Організація навчального процесу: семестрів викладання – 1; модульних циклів – 2.

3. Шкала оцінювання з навчальної дисципліни: R = 100 балів.

4. Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи:

а) виконання завдань на практичних заняттях – максимально 40 балів:

б) складання комплексних письмових модульних контролів – всього 60 балів, шкала оцінювання:

1-й модульний контроль – 30 балів:

- тестування (при позитивному оцінюванні) – від 18 до 30 балів;

2-й модульний контроль – 30 балів:

- теоретичне завдання (тестування) (при позитивному оцінюванні) – від 6 до 10 балів; практичне завдання (задачі) (при позитивному оцінюванні) – від 12 до 20 балів;

5. Підсумок рейтингових балів за модульними циклами (при позитивному оцінюванні):

1-ий модульний цикл: (8 лк., модульний контроль) – **18...30 балів;**

2-ий модульний цикл: (8 пр., модульний контроль) – **42...70 балів;**

6. Умови ліквідації заборгованості з поточної роботи: перескладання підсумкового модульного контролю студентами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці (менше зазначеної в п. 5), проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного, позитивні оцінки з модульного циклу в цілому та його складових не підвищуються.

7. ІРС за розкладом занять використовуються для виконання індивідуальних завдань студентами (в тому числі за призначенням викладача) та робіт за п. 4 та п. 6.

8. Підсумкове семестрове оцінювання навчальної роботи студента:

Шкала оцінювання ECTS	Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
A	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок.	5 (відмінно)	$90 \leq RD < 100$
B	Добре – вище середнього рівня з кількома помилками.	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю помилок		$74 \leq RD < 81$
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків.	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
E	Задовільно – виконання задовольняє мінімальні критерії		$60 \leq RD < 63$
FX	Незадовільно – можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$35 \leq RD < 59$
F	Незадовільно – необхідний повторний курс навчальної дисципліни.		$RD < 35$

- Студент, який протягом навчального періоду виконав всі заплановані види навчальної роботи і набрав кількість балів яка відповідає позитивній оцінці, отримує семестрову оцінку у відповідності до набраних рейтингових балів. Складання ПМК з метою підвищення позитивної оцінки не здійснюється.

- При отриманні студентом на протязі навчального періоду балів в межах $35 \leq RD < 59$ він повинен скласти захід підсумкового семестрового контролю (ПСК). Студент має право на два складання ПСК: викладачу і комісії. При успішному складанні ПСК виставляється оцінка «E - задовільно».

- Студенти, які мають рейтинговий бал за семестр менше 35 до заходу підсумкового семестрового контролю не допускаються і отримують оцінку «F - незадовільно» і їм призначається повторне вивчення дисципліни. У разі неуспішного повторного вивчення дисципліни студент відраховується з ВНЗ.

Лектор потоку

к.е.н., ст.викладач Тур О.М.

Завідувач кафедри ЕУ

к.е.н., ст. викладач І. В. Прожога

«___» _____ 2016 р.